



Humor  
Arbetsblad

# OM FEJKSKOLAN

**Fejkskolan är en kortversion av radioprogrammet Fejk, särskilt anpassad för gymnasieskola och vuxenutbildning.**

Vilka roller har tjejer och killar, kvinnor och män, haft i populärkulturen de senaste hundra åren sisådär? Fejkskolan, säsong 4, belyser genushistorien med hjälp av populärkulturens arkiv; film, musik, tidningar, bilder, tv- och radioprogram, från 1920-talet och framåt. På ett bildande och underhållande sätt speglas hur olika kulturyttringar dokumenterat sin samtid – och reflekterat över den. Dessutom gör programledaren Anna Charlotta Gunnarson personliga analyser som åskådliggör hur normerna svängt under de senaste hundra åren. Fejkskolans fjärde säsong består av åtta avsnitt. Till varje avsnitt finns det ett arbetsblad.

- |                |           |
|----------------|-----------|
| 1. Rösten      | 5. Humor  |
| 2. Kroppen     | 6. Allvar |
| 3. Singellivet | 7. Bilden |
| 4. Gänget      | 8. Åldern |

## Målgrupp

Serien riktar sig särskilt till gymnasiet, men passar även bra för folkhögskola och övrig vuxenutbildning. Serien kopplar till ämnesplanerna i historia, samhällskunskap, naturkunskap, svenska och sociologi. Vissa avsnitt kopplar även till musik, bild och idrott och hälsa. Se exempel på kopplingar till Gy11 längst bak i det här arbetsbladet.

## Syfte

Fejkskolans pedagogiska syfte är att skapa förståelse för varför och hur könsdiskriminering kan uppstå genom att belysa genusperspektiv av makt och normer under 1900-talets populärkultur. Tanken är att eleverna ska få verktyg för att göra normmedvetna och normkritiska analyser genom att ta del av Fejkskolan. De tränar även förmågan att förstå och värdera historiebrev och historiemedvetande med fokus på genus, politik, forskning och identitet. Genom att granska historiska källor och normer ur olika perspektiv ställs frågor om förändringsprocesser och historiesyn.

## Om arbetsbladen

Arbetsbladen är avsnittspecifika och innehåller faktafrågor, diskussionsfrågor och fördjupningsuppgifter. Uppgifterna är kopplade till de centrala frågeställningarna i respektive avsnitt, med fokus på analys av olika perspektiv. I varje arbetsblad finns en ordlista med relevanta begrepp. Dessa kan vara bra att diskutera innan ni lyssnar på avsnittet, dels för att skapa förförståelse för innehållet och dels för att på så sätt skapa en gemensam ingång till avsnittet. Dessa kan också vara bra för att repetera avsnittets centrala innehåll.

## Förslag på frågor som passar till alla avsnitt

- Vad handlar avsnittet om? Sammanfatta med egna ord.
- Vilka historiska genusnormer vill avsnittet synliggöra? Försök att presentera några insikter och/eller slutsatser i avsnittet.
- Vilka röster och intressen kommer till tals i avsnittet?  
I varje avsnitt finns en expert på temat som intervjuas. Vem är det? Skaffa en fördjupad bild av denne och försök relatera expertens kunskaper till avsnittets innehåll.
- Allt kan inte få plats i ett avsnitt på cirka tio minuter. Reflektera över om det finns några tysta och frånvarande röster i avsnittet, som skulle kunna förändra förståelsen av innehållet om de blev hörda.
- Formulera dina egna tankar kring avsnittets tema. Presentera dina egna åsikter och reflektioner.  
(Frågorna är inspirerade av artikeln [Genusvetenskapens pedagogik utvecklar inlevelseförmågan](#), Skolverket.)

## HUMOR - ARBETSBLAD



**Längd:** 11:51

**Ämneskopplingar:** Främst historia, samhällskunskap och sociologi, men även till viss del svenska, musik och film och media.

**Ord och begrepp:** humor, komiker, humorgrupper, normer, makt, könsroller, stereotyper

### Om avsnittet

Fejkskolan tittar på vilket svängrum roliga kvinnor och män har haft under 1900-talet fram till i dag. Vem har skrivit manus och hur har rollerna utformats? Vem har skrattat, vem har inte skrattat? Fejkskolan minns också decenniet där manliga komikergång totaldominerade radio- och tv-tablån och hittar rolig historia om roliga historier.

### Förslag på samtalsfrågor

1. Vad är humor, egentligen? Fundera första över hur ni själva skulle förklara humor, slå sedan upp det, till exempel i NE. Stämde förklaringen med er?
2. Tjejer fnittrar och killar garvar – eller? Vilken slags humor kopplar vi ihop med tjejer och vilken med killar? Diskutera.
3. Vilka stereotyper kring kvinnor och män hittar vi i roliga historier?
4. Humor är makt, enligt humorforskaren Johanna Söderlund från Umeå universitet. Kvinnliga och manliga komiker behandlas olika. Hur då, menar hon?
5. Många kända svenska komiker nämns i avsnittet. Välj ut två komiker och ta reda på vilken slags humor de ägnade sig åt. När var de som mest populära? Vad kan ha bidragit till deras popularitet, tror du?
6. I avsnittet nämns också många kända humorgrupper. Välj ut en svensk humorgrupp. Ta reda på vilka som ingår och vilken slags humor gruppen utövar, samt vad som gjort humorgruppen populär.
7. I programmet räknar Anna Charlotta upp namnen på många komiker från 1930-talet och framåt, de flesta män. Men varför nämns så få roliga kvinnor i den svenska humorhistorien?

8. Kvinnor har syntts och varit roliga på scen, i tv och på film under lång tid, men det finns ändå en stor skillnad om man jämför med manliga komiker. Vad?
9. Kvinnliga komikerpar som t.ex. Reuter & Skoog och Mia & Klara började bli populära från 2000-talet och framåt. Hur gick det till när kvinnor började ta mer plats i humorbranschen?

### Fundera vidare

10. “Ballongdansen” med Sven Melander, Lasse Åberg och Bosse Larsson blev en kultklassiker 1982 i programmet Nöjesmassakern. Vad gjorde de på scenen och hur uppfattades det? Hade det varit någon skillnad om det hade varit kvinnor som gjort dansen? Hade det ens varit möjligt?
11. SM i Ordvitsar har hittills aldrig vunnits av en kvinna. Är det en slump eller finns det andra faktorer som kan ha påverkat?
12. För att synliggöra härskartekniker (som till exempel osynliggörande) inom komikerbranschen så använde flera kvinnliga komiker hashtaggen #skattetihsalen under metoorörelsen. Vad handlade metoo om och vad ville kvinnliga komiker uppmärksamma med #skrattetihsalen?

### Förslag på arbetsuppgifter

#### • Djupdyk i humor

Arbeta i par eller mindre grupper. Djupdyk i ämnet humor och granska det ur olika aspekter. Skriv till exempel en rapport, gör ett reportage eller spela in ett poddinslag där ni svarar på frågor som:

- Hur kommer det sig att vi människor har humor?
- Vad händer när vi skrattar?
- Hur har synen på det som är roligt förändrats genom historien?
- Finns det kulturella skillnader på vad som är roligt?
- Är det skillnad på vad kvinnor och män skrattar åt?
- Hur ser ett barns humorutveckling ut? Finns det saker som är roliga i vissa åldrar under uppväxten?

#### • Ladies night

Se programmet *Ladies night* från humorgruppen Grotesco (SVT, 2017). Du kan också välja att se ett kort [klipp](#) ur programmet på Youtube. Här strävar komikern Emma Molin om att få en plats i Grotescos manusgrupp.

- Hur blir hon bemött av männen?
- Kritiker har hyllat programmet som en pricksäker skildring av verkligheten. På vilket sätt och utifrån vems perspektiv? Läs mer.
- Är det medvetna eller omedvetna handlingar som sker i programmet? Vad tror du?
- Känner ni igen handlingar och strukturer från andra sammanhang? I era egna liv?

#### • Skämttecknare

Förr i tiden hade välkända skämttidningar, som till exempel MAD, enbart manliga tecknare. Efter millennieskiftet har fler och fler svenska kvinnor tagit plats bland landets mest hyllade serietecknare.

- Vilken roll har det spelat att sådana som Nanna Johansson, Sara Granér och Liv Strömquist kommit fram? Vad berättar de om, som inte syntts tidigare?
- Har även männens berättande ändrats med tiden?
- Vad kan vi lära oss av äldre kvinnliga tecknare, som Cecilia Torudd, Lena Ackebo och Tove Jansson?

## Tips för fördjupning

- *Normer i fokus: Normkritisk pedagogik* | UR Play
- *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Skolverket, del av en lärm modul
- *Blott Sverige svenska komediennner bar*, dokumentär på SVT
- *Genusvetenskapens pedagogik och didaktik*. Anna Lundberg & Ann Werner (red.). Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning, 2012

## Gy11, kopplingar till centralt innehåll

### Historia

- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet. (Hi 1)
- Kritisk granskning och tolkning och användning av olika slags källmaterial i digital och annan form (Hi 1a2)
- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv (Hi 1a2)
- Hur historia används inom olika kulturformer. Betydelsen av olika historiska teman inom olika genrer, till exempel film, litteratur och musik samt inom olika former av ungdomskultur. (Historia 2b – Kultur)

### Samhällskunskap

- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap. (Sh1a1)

### Naturkunskap (Kroppen, Bilden, Åldern)

- Samband mellan individens hälsa, dagliga vanor och livsstilar i samhället, till exempel i fråga om träning, kost, droger och konsumtion samt påverkan på miljön. (Na 1a2)
- Hur naturvetenskap kan användas som utgångspunkt vid kritisk granskning av budskap och normer i medierna. (Na 1a2)

### Sociologi

- Skapandet av samhällen, kulturer, identiteter, sociala processer och socialisation.
- Sociala strukturer utifrån klass, genus, etnicitet, kultur och religion.
- Sociala normer och kategoriseringar av människor.
- Diskriminering, jämställdhet och likabehandling.

### Svenska

- Centrala motiv, berättarteknik och vanliga stildrag i fiktivt berättande, till exempel i skönlitteratur och teater samt i film och andra medier.

## Arbetsbladet är skapat av Anna Thorstensson i samarbete med UR och produktionsbolaget Munck.

**Upphovsrätten till innehållet** i det här arbetsbladet tillkommer UR, om inte något annat särskilt anges.

Arbetsbladet får fritt kopieras, distribueras digitalt och visas i undervisningssammanhang. När arbetsbladet eller delar av innehållet används på olika sätt ska den ideella upphovsrätten iaktas.

Det här betyder att du som lärare i din undervisning bland annat får kopiera upp så många kopior du behöver av hela eller delar av arbetsbladet och dela ut till elever, tillhandahålla det digitalt till eleverna i en elevportal eller liknande, eller visa i en Powerpointpresentation. Viktigt att tänka på när du använder arbetsbladet, på olika sätt, är att det alltid ska gå att se vem eller vilka som har upphovsrätten. Om arbetsbladet kopieras upp i sin helhet så framgår det redan, men om det är så att du väljer att bara använda någon del behöver du skriva i anslutning till det du använder vem eller vilka det är (UR och/eller annat namn, som framgår i arbetsbladet).